

Naročnina listu: --

Celo leto . . . K 10—
Pol leta . . . „ 5—
Četrť leta . . . „ 250
Mesečno . . . „ 1—

Zunaj Avstrije: ----

Celo leto . . . „ 15—
Posamezne številke
-- 10 vinarjev. --

STRAŽA

Inserati ali oznanila

se računajo po 12 vin.
od 6 redne petivrstice: pri
večkratnih oznanilih velik
— popust. —

„Straža“ izhaja v pon-
deljek in petek popoldne.

Rokopisi se ne vračajo.

Uredništvo in upravnništvo: Maribor
Koroška ulica. 5. — Telefon št. 113.

Neodvisen političen list za slovensko ljudstvo.

Z uredništvom se more govoriti
vsak dan od 11.—12. ure popoldne.

V Galiciji se Rusi umaknili.

Srditi napadi na naše postojanke ob Ikvi. — Vilna padla. — Zavezniške čete pred trdnjavo Dvinsk. — Italijani uničili cerkev na Višarjih. — Napad na Trbiž. — Pred izbruhom vojske na Balkanu. — Bolgarska črna vojska vpoklicana. — Rumunija in Grška vpoklicujeta. — Italijanske čete za Srbijo.

Najnovejše avstrijsko uradno poročilo.

Rusko bojišče.

Dunaj, 19. septembra.

V vzhodnem delu Galicije je vladal včeraj dne 18. septembra mir.

Na našo bojno črto ob Ikvi je bil namenjen močnejši sovražni artilerijski ogenj. Na trdnjanskem ozemlju v Volhyniji so zavzele naše čete nove postojanke, ne da bi jih pri tem motil sovražnik.

Na Litvanskem se umikajoče Ruse zasledujejo naše in nemške čete.

Italijansko bojišče.

Včeraj, dne 18. sept., je sovražna težka artilerija vnovič živahno obstreljevala naše utrdbe na gorskih planotah Vielgereuta in Lavanona. Sicer je pa položaj na tirolskem in koroškem obmejnem ozemlju nespremenjen.

Sovražni napad na ozemlju Boveca, ki je stal Italijane samo v kotlinski dolini čez 1000 mrtvecev, je bil odbit. Danes, dne 19. sept., zjutraj so Italijani že zapustili prednje strelske jarke.

Na ozemlju Vršiča je sovražnik poskušal v večerni megli napasti eno naših prednjih postojank. To podvzetje se je pa popolnoma izjalovilo. Proti polnoči so naše čete razstrelile zid, ki ga je sovražnik napravil iz vreč, napolnjenih s peskom. Tudi sovražni vojak, ki so se nahajali zadaj za zidom, so pri tem zleteli v zrak.

Na južno-zahodnem ozemlju kraške Dobrobske gorske planote so naše čete v pretečeni noči razstreljevale sovražne podzemne rove.

Namestnik načelnika generalnega štaba: pl. Höfer, podmaršal.

Najnovejše nemško uradno poročilo.

Vilna padla.

Berolin, 19. septembra.

Severo-izhodno bojišče.

Armadna skupina maršala pl. Hindenburga. Obkoljevalni napad armade generala Eichhorna proti Vilni je bil popolnoma uspešen. Naše levo krilo je doseglo Molodečno, Smorgon in Vornjany. Sovražni poskusi, z naglo zbranimi močnimi silami predreti naše črte v smeri proti Mihaľiški, so se popolnoma izjalovili. Po neprestano napredujočem obkoljevalnem gibanju in istočasnem hudem napadu armad generala pl. Scholtza in Gallwitz proti sovražni bojni črti, je sovražnik od včeraj naprej prisiljen na celi črti k naglemu umikanju. Močno utrjena Vilna je padla v naše roke. Sovražnik se na celi črti zasleduje.

Armadna skupina maršala bavarskega princa Leopolda. Tudi tukaj se umikajoči sovražnik zasleduje. Armadna skupina je dosegla črto Nieradovica-Derevnoje-Dobromysl. Zadržne sovražne čete so bile premagane.

Armadna skupina maršala pl. Mackensena. Severno od Pinska smo došli do

Vislice. Južno od mesta je reka Strumen prekoračena.

Južno-izhodno bojišče.

Položaj je nespremenjen.

Dušno pastirstvo v od Italijanov zasedenih župnijah.

„Politische Korrespondenz“ piše: „Dušno pastirstvo v tistih maloštevilnih župnijah na Primorskem in Tirolskem, katere so zasedli Italijani, je trpelo veliko škodo, ker je del tamošnje duhovščine zbežal v notranjost države, drugi del duhovščine so pa Italijani odvedli v ujetništvo. To dejstvo je vzbudilo pozornost sv. Očeta in tudi avstrijske vlade, kateri iz mednarodnopravnih in državnopravnih razlogov ni moglo biti vseeno, na kak način bi se naj to vprašanje začasno rešilo. Kakor se izve, so imela tozadevna, že nekaj časa med Vatikanom in našim zunanjim ministrom se vršeca pogajanja vsled prisrčnih odnosa, ki že od nekdaj vladajo med Vatikanom in Avstrijo, za obe stranki popolnoma dovoljen uspeh. Za dobo, dokler bo dotično ozemlje zasedeno po sovražniku, bo domačim duhovnikom, ki so avstrijski podaniki, kot vikarjem poverjeno začasno vrhovno vodstvo dotične župnije in v tej svoji lastnosti kot vikarji bodo podrejeni neposredno rimski kuriji.

Rimska kurija bo prevzela nalogo, da bo na način, ki se ji bo zdel primeren, uplivala na italijansko vlado, da izpusti iz ujetništva avstrijske duhovnike. Nadalje se bodo napravili poskusi, kako omogočiti povratek duhovnikom, ki so zapustili svoje župnije. Začasno uplivanje sosednjih italijanskih škofov se je ustavilo.

Tako se je torej v splošno zadovoljnost rešilo vprašanje, katero je katoliški cerkvi neprijaznim krogom dalo povod za neopravičene napade na rimsko Stolico. Že pred nekaj časom smo bili v položaju, da smo napram „Marb. Ztg.“, ki je to krajevno in časovno prav omejeno zadevo izrabljala na svoj znan način, dajali pojasnila, ki smo jih dobili na pristojnem mestu. Sedaj, ko je cela zadeva natanko pojasnjena in zadovoljivo rešena, je upati, da se bo tudi „Marburger Zeitung“ zahvalila papežu Benediktu XV.

Pred velikimi dogodki na Balkanu.

Nobenega dvoma ni več, da se je Bolgarija popolnoma približala Avstriji, Nemčiji in Turčiji. Nobenega dvoma tudi ni več, da bo ob trenutku, ki je gotovo že vnaprej določen, udarila proti Srbiji. Bolgarija je tudi najnovejšo, za njo zelo vabljivo ponudbo četverosporazuma, da dobi srbsko Macedonijo že v slučaju, ako ne dopusti prevoza vojnega gradiva iz Avstrije in Nemčije za Turčijo in ako dovoli prevoz ruskih čet v Srbijo, kratkoma odklonila. S tem je dovolj dokazano, da je naša pogodba z Bolgarijo že dovolj trdna.

Izključeno je skoraj, da bi Rumunija napadla nas, pač pa je nevarnost, da napade Bolgarijo. Seveda je v danem slučaju, ko smo z Bolgarijo zvezani, precej enoisto. Tudi o Grčiji še je negotovo, ali bo tudi v slučaju, da Bolgarija ne zahteva kategorično grške Macedonije, posegla vmes ali ne.

Ker še je torej marsikaj negotovega, za to je diplomacija na Balkanu še pridno na delu. Dokler pa diplomacija dela, še je vedno pričakovati novih situacij.

Bolgarija, Rumunija in Grčija mobilizirajo, Srbija dobiva dovoz vojnega gradiva preko Grčije v prav obilnem številu.

Vpoklici v Bolgariji.

Bolgarski vladni list „Narodna Prava“ je objavil dne 18. sept. na prvem mestu oklic vojnega ministristva, ki določa, da so vpoklicani pod orožje vsi črnovojniški obvezanci, ki še niso služili pri vojakih. Črnovojnike bodo urili 45 dni.

Bolgarska črna vojska vpoklicana.

Iz Sofije se dne 17. sept. poroča:

Že v zgodnjih jutranjih urah je vrvelo po sofijskih ulicah številno četo macedonskih izseljencev, da se zberejo na vojaškem vežbališču, kjer je cel dan trajalo živahno gibanje. Vpoklicani novinci in legijonarji so veselo pozdravljali častnike ter so klicali: „hura!“ Po vsej deželi je uspeh črnovojniškega vpoklica presegel vsa pričakovanja. Število vpoklicanih mož, ki so se zbrali na določenih zbirališčih, je veliko večje, kot se je domnevalo. Posebno se je število črnovojnikov pomnožilo vsled izredno velikega dohoda macedonskih beguncev.

Vpoklicanje na Rumunskem.

Ves tovarni promet na Rumunskem je ustavljen. Znamenje, da premikajo vojaške čete in prevajajo vojno gradivo.

Rumunski konzulati na Danskem pozivljajo rumunske državljane, da se javijo za vojaško službo. Gotovo vpoklicujejo rumunske državljane tudi drugod, ne samo na Danskem.

Vpoklici na Grškem.

„Echo de Paris“ javlja iz Aten: Rezervisti letnikov 1886, 1887 in 1888 so bili poklicani na 1. okt. pod orožje.

Italijanske čete za Srbijo.

Madžarski list „A Nap“ poroča iz Sofije: Angleški poslanik v Atenah je naznanil grški vladi, da se italijanske čete, katere so bile namenjene za Dardanele, ne bodo udeležile bojev ob dardanelskem ozemlju. Te italijanske čete so sedaj namenjene proti Solunu. Tam se jih bo izkrcalo in poslalo na srbsko bojišče. Grška vlada se še ni izjavila, ali bo pripustila prehod italijanskih čet skozi svoje ozemlje.

Promet med Solunom in Nišem ustavljen.

„Az Est“ javlja: Osebni promet med Solunom in Nišem je že nekaj dni ustavljen.

Vrvenje v Bolgariji.

„Frankfurter Zeitung“ poroča iz Sofije: „Pogodba Bolgarije s Turčijo, stališče Srbije napram zahtevam četverosporazuma (odstop macedonskega ozemlja Bolgariji), vpoklic macedonske bolgarske prostovoljne črne vojske in vseh v Macedoniji rojenih Bolgarov k orožnim vajam, živahna utrjevalna dela Srbije in zbiranje srbskega vojaštva ob bolgarski meji, negotovo zadržanje Rumunije, izjava Venizelosa, da se bo Grčija trdno oklepala Srbije, odločen

nastop bolgarske vlade proti poulični agitaciji — vse to napravlja v Sofiji in celi Bolgariji poseben utis. Med prebivalstvom sicer pravzaprav ne vlada razburjenje, vendar se je ljudskih množic lotilo skoraj enako gibanje, kot meseca septembra 1912 pred tedanjo mobilizacijo. Vsi pogovori se sučejo o bolgarski politiki. Trgovine so polne odjemalcev, kateri kupujejo gamaše, vojaške čevlje, nogavice, kožuhe, flanelasto blago, posodo, ki se rabi na bojišču itd. O izbruhu vojske se govori s popolno gotovostjo in sicer ravno tako kakor o gotovem prihodu zime. Med tem pa se še igra med vodilnimi državniki ni končala. Pričakuje se novih korakov četverosporazuma. Srbija ne odklanja direktnega pogajanja z Bolgarijo, katerega pa poslednja ne mara. Posebno živahno se pa med občinstvom razpravlja vprašanje zasedenja ozemlja, ki ga je Turčija odstopila in se pričakuje o tem posebne uradne izjave.

Bolgarska armada.

Po pravici je smel reči nedavno bolgarski ministrski predsednik, da je bolgarska armada danes močnejša, nego kedaj poprej in popolnoma pripravljena na boj. Z ozirom na prirastek, ki ga je dobila Bolgarija leta 1913, je novi bolgarski generalni štab napravil načrt za povečanje bolgarske armade. Namesto dotedanjih devetih se je določilo deset divizijskih okrajev. Novoustanovljena 10. divizija imej svoj sedež v Traciji, generalni štab je pa imel do spomladi leta 1914 ostati v Plovdivu. Obenem se je določilo število pehotnih polkov na 40, namesto dosedanjih 36, artilerija se je imela pa pomnožiti za 1 polk. Ni dvomiti, da se je ta načrt tudi izvedel.

Vsaka divizija je imela doslej obsegati 4 pešpolke in 1 artilerijski polk. V vojnem slučaju je pred vsem določeno, da se postavi operacijska armada, sestavljena iz aktivne armade in njene rezerve. Rezerva aktivne armade sestaja za vsako divizijo iz rezervne brigade po 2 rezervna pešpolka, vsak polk ima po 4 bataljone, bataljon 4 stotnije, in končno tri Kruppove baterije. V vojnem slučaju vstopijo rezervne brigade, ki jih sestavijo čete posameznega divizijskega področja, v divizijsko zvezo, tako da šteje operacijska armada vsega skupaj deset pehotnih divizij ali pravzaprav majhnih armadnih zborov po tri brigade, 24 bataljonov, 2 eskadrona in 13 do 15 baterij, k čemur je prištetih še gorske baterije. Razven tega je na razpolago divizija kavalarije.

Bojno stanje posamezne divizije po 3 brigade je proračunano na 24.000 pušk, 24 strojnih pušk, 200 jezdecev, 72 poljskih topov, 4 poljske havbice in event. 8 do 12 gorskih topov. V začetku bi torej štela operacijska armada 240.000 pušk, 240 strojnih pušk, 8 tisoč jezdecev, 720 poljskih topov, 40 poljskih havbic in primerno število gorskih topov. K temu pridejo še nadomestne moči, ki se računajo na približno 20.000 mož. Takoimenovana narodna bramba, ki šteje v vojni kakih 72 bataljonov s približno 50.000 možmi, je nekaj podobnega, kakor naša črna vojska. S tem bi pa bojne sile Bolgarije najbrže še nikakor ne bile izčrpane. Tekom turško-bolgarske vojne je postavila Bolgarija tri nove divizije in pred izbruhom vojne s Srbijo so se ustanovile tri nadaljne divizije, tako da moremó pribiti dejstvo, da je dežela, ki šteje 3.500.000 prebivalcev, postavila na bojišče 400.000 mož, in da se je pri mobilizaciji oglasilo 100.000 mož več nego se je računalo.

Vsled prirastka ozemlja se je zvišalo število bolgarskega prebivalstva skoraj na 5.000.000 duš in se more torej računati, da bi mogla Bolgarija v slučaju vojne postaviti armado 500.000 mož.

Nemški pritisk proti rumunski izvozni prepovedi.

Nemški zvezni svet je sklenil, da morajo veljati tudi za iz inozemstva importirano žito iste maksimalne cene, ki so določene za nemško domače žito. Ta sklep nemškega zveznega sveta je naperjen proti rumunski žitni politiki. Kakor znano, rumunska vlada eksporta žita ni naravnost prepovedala, temveč je določila le tako visoko posebno izvozno takso, da je bilo rumunsko žito dražje, kakor pa avstrijsko in pa nemško. S tem, da je nemška vlada določila, da mora veljati domači maksimalni tarif tudi za inozemsko žito, je onemogočila vsak eksport žita iz Rumunije v Nemčijo, dokler ostanejo v veljavi famozne Costinescove eksportne naredbe. Kakor se poroča, bode izdala tudi Avstrija podobno naredbo. Rumunija si lahko išče odjemalcev za svoje žito drugod, ne pa v centralnih državah.

Nemška armada na Balkanu.

Dunajska „Neue Freie Presse“ poroča: Turški vojni minister Enver-paša je vojvoda Janeza Albrehta Meklenburškega (ki se v važni nalogi sedaj mudi na Balkanu), predstavil četam z besedami: „Navzočnost meklenburškega vojvoda na znanja prihod velike nemške armade!“

Kaj ponuja Srbiji četverosporazum.

Po poročilih iz Niša je zahteval četverosporazum, da odstopi Srbija 15.000 kvadratnih kilometrov ozemlja Bolgariji. Srbija bi dobila za to 76.000 kvadratnih kilometrov ozemlja, ki bi si ga morala še le

priporiti. Italijanska vlada je izročila po angleškem poslaniku v Nišu srbski vladi pismeno ponudbo, da bi italijanske čete zasedle tisto macedonsko ozemlje, ki bi ga Srbija odstopila Bolgariji in sicer do konca vojske. Pogoj, na katerega računa četverosporazum, pa je, da mora bolgarska armada vpasti Turčiji v hrbet!

Srbski princ Jurij na francoskem bojišču.

Iz Niša se poroča: Tukajšnji listi pišejo, da se nahaja srbski princ Jurij že več tednov na francoski fronti. Vrnil se bo v Srbijo šele takrat, ko bo njegova navzočnost potrebna iz vojaških razlogov.

Še eden velik in splošen napad na Dardanele.

Berolinski „Lokalanzeiger“ piše: Ker se bliža jesenski čas, v katerem razsajajo v zalivu Sarosa vsako leto hudi viharji, preostaja zaveznikom samo prav malo časa, če hočejo še enkrat poskusiti svojo srečo in predreti turško obrambno črto na polotoku Galipoli. V turškem taboru se že pripravljajo na ljut splošen napad, katerega pričakujejo še v tem tednu in za katerega se vrše na angleški in na francoski strani že nekaj dni priprave. V poznejšem času bodo boji na polotoku Galipoli najbrž počivali vsled silnih viharjev, ki divjajo od jeseni do spomladi. Ni si mogoče predstavljati razmere, ki bi zavladale v angleško-francoskih taboriščih, če bi taki viharji, ki so v teh krajih zelo pogosti, trajali le samo pet dni. V turških krogih se smatra za izključeno, da bi mogli Angleži in Francozi v tej dobi nadaljevati svoje napade na suhem in zato prevladuje mnenje, da se bo vršil v najkrajšem času še eden velik napad na Galipolu, potem bo pa konec.

Avstrijsko-italijansko bojišče.

V Italiji uvideva vedno več ljudi, da je imel Giolitti prav, ko je svaril Italijane pred vojsko z Avstrijo. Za to raste Giolittijeva veljava, a Salandrova pača. Italija bi bila nad vse srečna, ako bi ji sedaj dali to, ker smo ji ponujali. Kajti 4 mesce že krvavi in še nima pokazati nobenih uspehov.

Da bo odstranjen Cadorna, ali da bo odstopil, ta poročila niso prav nič verjetna. Italijani nimajo vojskovodij na izbiro in za to bo ostal Cadorna, ki stori, kar se sploh da storiti z italijanskega stališča.

Dve italijanski postojanki naši.

V torek, dne 14. septembra, so avstrijske čete na karnijsko-julijski alpski bojni črti dosegle izvanredno velik uspeh. Po šesturnem boju se je našim posrečilo na 4 km dolgi črti zavzeti sovražne višinske postojanke Gorske višine Findenig-Kofel in Cima de Puardis (na koroško-italijanski meji) so od dne 14. septembra opoldne v rokah naših čet. Omenjeni dobroturjeni postojanki sta bili že od početka vojske v sovražnikovi posesti. Med tem ko odnaša sovražnik v neprestanih napadih na različnih delih bojne črte vedno krvave glave in se mora vselej pod velikimi izgubami umakniti, nam je že prvi dan, ko so naši začeli napadati, prinesel popolni uspeh. Naše izgube so bile pri teh bojih čez vse pričakovanje nizke. — Dne 14. septembra popoldne je sovražnik zopet poizkušal napasti Vrščič, pa je bil odbit ter je imel velike izgube.

Italijani streljajo proti Trbižu.

Italijani so zadnje dni začeli z daljave močno obstreljevati ozemlje pri Trbižu. O tem poroča avstrijski generalni štab dne 17. septembra:

„V koroškem obmejnem ozemlju razvija sovražna artilerija, posebno proti prostoru okoli Trbiža, živahno delavnost. Ta kraj, posebno pa tamošnja bolnišnica, so Italijani iz postojank poleg obmejnega prelaza Samdogna obstreljevali z dalekosežnimi topovi.“

Naši letalci napadli Vicenco.

„Times“ poročajo iz Benetk dne 17. septembra: Včeraj je avstro-ogrsko letalo vrglo štiri bombe na Vicenco. Ubitih je bilo osem oseb. Vicenca je mesto, ki leži severozahodno od Padave.

Laški ptiči nad Trstom.

Dne 14. t. m. se je nad Trstom prikazal laški aeroplan. Plaval je tako visoko, da ga je bilo s prostim očesom komaj opaziti. Naslednjega dne so prišli pa kar trije taki ptiči, ki so krožili čisto nizko. Naše baterije so se kmalu oglasile in Lahi so jo — kakor po navađi — naglo odkurili. Drugih nezgod ni bilo.

Sv. Višarje — uničene.

Ljubljanski „Slovenec“ poroča dne 17. sept.: „Župni urad Rateče na Gorenjskem je brzojavil danes preč. kn.-šk. ordinarijatu v Ljubljani: Belapeč, dne 17. septembra: Včeraj popoldne ob treh je pogorelo svetišče na Sv. Višarjah.“

Dvoje najslavnejših in najbolj priljubljenih slovenskih svetišč so že italijanski topovi uničili: za sv. Goro pri Gorici — sv. Višarje. Verno slovensko ljudstvo tega nikdar ne bo pozabilo, rod bo pripovedoval rodu, kako so omikani Italijani rušili slovenska katoliška svetišča. Plačilo za to surovo razdejalno delo pa bodo Italijani dobili od naših mož in mladeničev, ki vedo, da se vojskujejo za vero in cerkev, za dom in za cesarja.

Podgoro bi lahko pozlatili.

Zagrebske „Novine“ poročajo:

Nekega dne je obiskal vojake na Podgori pred Gorico višji zborni poveljnik z bivšim zunanjim ministrom grofom Berchtoldom in še nekaterimi drugimi odličnimi osebnostmi. Pregledal je okope. Bil je iznenaden, naravnost zadivljen, kakšne okope so naši vojaki v kratkem napravili. Delali so noč in dan — niso držali križem rok, ker so okušali, kaj se to pravi: težka granata! Padale so izpočetka po njih kakor toča. Bili so brez varstva. Samo modro nebo se je razprostiralo nad njimi. Razprostrli so se na redko — na deset korakov. Kogar zgrabi, zgrabi. Jarki, ki so jih imeli, jih niso mogli obvarovati; nudili so zavetje komaj pred puško in malimi topovi. Kadar je udarila težka granata, je bilo po deset naenkrat mrtvih. Zato: vun! Lezi na trebuh, naperi puško in tako čakaj sovražnika. Bili so to težki in pretežki časi. Toda v trpljenju se spoznajo junaki, kakor zlato v ognju. Kljubovali so vsem italijanskim napadom. Preje so vrgli na nas kak dan na desetisoče šrapnelov in granat. Sedaj naj jih pa stoindesettisoč — ne bojimo se jih! Nekoč mi je rekel neki vojak: „Ali so neumni ti Italijani! S tem denarjem, ki so ga potrošili za granate in šrapnele, ki so jih zmetali na Podgoro, bi bili mogli cel ta hrib z zlatom prekriti, da bi se kar svetil od daleč, kakor nekoč kip Palade Atene. Vsak potnik bi s prstom kazal na Podgoro, češ: Glej, to so leta 1915 napravili dobri Italijani. Avstrija jim je storila toliko dobrega, pa so iz same hvaležnosti pozlatili Podgoro pri Gorici. Izbrali so si pa ta kraj čarobne Soče, ki je s svojo lepoto očarala vsa srca. „Tvoj tek je živ in je legak, ko hođ deklet s planine ...“ poje o njej Gregorčič. Pa tudi je divna. Ne mogla bi ti srca tako ogreti nobena krasotica s svojim petjem, plesom in smehom, kakor Soča s svojim šumom, vijuganjem in milino! Po pravici se imenuje okolica Podgore „vrt Evrope.“ Da, pozlatili naj bi bili Podgoro Italijani! Pa da! Nehvaležnost je plačilo sveta. Kakor Judež Krista, je Italija izdala svojega zaveznika — in se ljuto prevarila!“

Ko bo po vojni prišel potnik na Kalvarijo (Podgoro), se bo čudil. Po sledeh bo videl, da je bil tukaj nekoč gost gozd. Videl bo, kako so granate zlomile in razklale debla in kako so se vojaki s tem okoristili. Z njimi so si utrdili svoje katakombe, toda tako, da kljubujejo vsem granatam. Naj le udarjajo in si razbijajo svoj nos — onemu, ki je pod nasipom, ne morejo škodovati. Pa tista pota v zemlji! Niti jazbec bi se tako ne zakopal in pajk bi ne razpletel in prepletel tako lepo svoje mreže.

Zborni poveljnik je pohvalil vojake. Vsakemu je dal roko in mu rekel prijazno besedo. Pohvalil je hrabrost polka. Ob odhodu je rekel: „Dokler so ti tukaj, morem mirno spati!“ Vojaki pa: „Dokler je le eden od nas živ, Lah s puško ne bo prišel semkaj! Brez puške more, kakor smo jih že doslej precej ujeti.“

Kazen za radovednost.

Trije častniki 27. italijanskega poljskega topniškega polka so hoteli preiskati avstrijsko granato, katera se ni hotela razpočiti. V taborišču so jo hoteli s kladivi razbiti. Granata je razpočila in je vse tri častnike in še tri vojake ubila, dva pa težko ranila.

Slovenski vojni kurat Sagaj služil sv. mašo na visočini 2200 m.

Dopisnik (vojna pošta št. 113) „Grazer Tag“ piše v štev. dne 18. septembra 1915 o tem sledeče: „Našemu g. majorju, kojemu bodi za trud izrečena zahvala, se je posrečilo, da je na višini 2200 metrov tukajšnjemu moštvu, obstoječemu iz pobožnih alpskih prebivalcev, Štajercev in Korošcev, stalno pridružen g. vojni kurat Sagaj. Navzočnost dušnega pastirja na bojišču, okoli katerega divjajo granate, je za vojake, ki se bojijo Boga, močno v pomirjenje. Tudi danes, dne 12. septembra, je tukaj bila sv. maša, in sicer že v drugič, katere se je udeležilo vse službe prosto moštvo z veliko pobožnostjo. Izredno priljubljeni, od oficirjev in moštva visoko čislani poveljniki tega oddelka se ni zbal triurnega napornega pota na višino, da se je v sredi svojih vrlih vojakov, kakor vsakokrat, tako tudi danes udeležil sv. daritve. Kakor zadnjo nedeljo, so se tudi danes po kratki, v sr-

ce segajoči pridigi 8 črnovojnikom slovesno izročile častne kolajne. Pripel jih je na prsa odlikovancev g. major sam. Zaključek slovesnosti je pa bila blagoslovitev novih, pobožno prirejenih in okusno okrašenih grobov padlih junakov."

Avstrijsko-rusko bojišče.

V izhodni Galiciji so Rusi opustili ofenzivo ter se umaknili ob Seret. S tem večjo srditostjo so začeli napadati v Volhiniji, kjer smo se mi umaknili na boljše postojanke, vendar tako, da je Dubno še vedno v naših rokah.

Nemci so zavzeli Vilno.

Ruska дума je odgojena, ker je odkrito kritizirala nedostatke v armadi. Nekaj poslancev so zaprli. Da je vsled odgojenja morda nastala nevolja med inteligenco, je verjetno, toda ruski mužik se pa gotovo ni razburil. Za to je treba s previdnostjo sprejemati vesti, da bo do vsled odgojenja dume nastali nemiri.

Pred odločilno bitko?

Švicarski listi, ki so mnogokrat o vojnem položaju zelo dobro poučeni, trdijo, da se bo izvajala na izhodu v kratkem velika bitka, ki bo imela, odločilen pomen. Ta bitka bo odločujoča borba na ruskem bojišču in bo nekako zapečatila usodo vojske v letu 1915.

Rusko umikanje iz izhodne Galicije.

V izredno srditih napadih na našo bojno črto v izhodni Galiciji se je ruska ofenziva ponesrečila. Rusi so dne 17. septembra izpraznili svoje postojanke na višmah med Seretom in Strypo, katere so poprej z največjimi žrtvami dosegli. Ruska armada med Strypo in Seretom, ki je zadnji teden tako srdito napadala, se je umaknila za svoje prehodne postojanke ob Seretu. Sovražnik se je umaknil tako naglo, da je pustil na bojišču mnogo vojnega plena.

Srditi boji ob Ikvi.

Med tem ko je sovražnik opustil ofenzivo v izhodni Galiciji, je začel dne 17. septembra posebno srdito in z veliko premočjo napadati postojanke ob Ikvi. Naši so delj časa silni ruski naval hrabro odbijali, a v soboto dne 18. septembra je armadno vodstvo odredilo, da so se naše čete umaknile nekoliko nazaj v ugodnejše postojanke.

Rusi izpraznjujejo Besarabijo.

Vsled zaukazov ruskega pravoslavnega metropolita v Kievu so že spravili premoženje raznih besarabskih cerkva na varno v notranjost Rusije.

Ruska besarabska armada.

„Kölnische Zeitung“ javlja: Rusi so odpoklicali svojo pri Odesi zbrano armado, ki šteje 9—12 divizij, v Besarabijo. Tej armadi poveljuje general pl. Rennenkampf.

Ruska smodnišnica zletela v zrak.

Na besarabski meji se vršijo živahni boji. Posebno srditi so dvoboji med avstrijsko in rusko artilerijo. Naša artilerija je dosegla več uspehov. Dne 16. septembra je pri mestu Bojan (blizu bukovinsko-besarabske-rumunske meje) naša artilerija z dobrimi streli zadela rusko skladišče streliva. Skladišče je zletelo v zrak. Skoro istočasno so naši topničarji z dobromerjenimi streli uničili tudi neko sovražno baterijo.

Uničena ruska municijska tovarna.

Pod naslovom „Velika vojna“ je izšel angleški spis, v katerem je rečeno: Udarac, vsled katerega je otrpnila Rusija, je bila eksplozija municijske tovarne Ohta pri Petrogradu; dasi je že dolgo znano, da se je ta eksplozija zgodila, vendar opozarjamo, da je ta tovarna polovico ruske armade preskrbljevala z municijo in je bila edina velika tovarna te vrste na Ruskem. Ta udarec je zadal Rusijo v jako kritičnem trenutku. Eksplozija je stresla Petrograd kakor kak potres. Na tisoče delavcev je bilo ubitih, vsa tovarna je bila uničena. Tovarne Putilov izdelujejo sicer ravno tako dobre oblegovalne topove, kakor nemške tovarne, ne izdelujejo pa tudi municije. Ta se more dovažati samo čez Arhangelsk. Angleška in Francija morata Rusom dati vso municijo, ker je moreta pogrešati.

Ruska дума odgojena.

Car Nikolaj je dne 16. sept. odredil odgoditev dume. Uradno poročilo zagotavlja, da bo дума najkasneje meseca novembra zopet sklicana k zasiedanju. Radi razpustitve dume vlada v gotovih prav številnih krogih na Ruskem velika nevolja, ker se bojijo, da bo zopet popolnoma zavladalo samodržstvo in uradniška samovoljnost. Sicer pa je tudi med strankami v dumi bilo tako malo soglasja, da ni bilo mogoče, vse predložene načrte zbrati v skupen program in po njem vladati. Tako je ministrski predsednik Goremykin zmagal nad dumo in poslanci.

— — —

Angleška sodba o ruskih porazih.

V angleški gornji zbornici se je angleški vojni minister lord Kitchener izrazil o ruskem bojišču takole:

Očividno so imeli Nemci namen uničiti ruske armade v sedanjih obliki in dobiti na ta način veliko prostih čet za druga bojišča. Toda kakor drugi načrti nemškega generalnega štaba, tako je imel tudi ta načrt „velik neuspeh.“ K največjim in najzaslužnejšim činom te vojske se mora prištevati mojstrski način, kako so se borile ruske čete proti ljutim napadom sovražnika, ki je glede števila čet, topov in municije v veliki meri nadkriljeval ruske čete. Ruska armada je kot bojna sila ostala nedotaknjena. Ne sme se pozabiti, da je bila Rusija s svojim razsežnim ozemljem vselej v stanju, obkoliti tudi največje upadle armade in jih uničiti. Zato pa sedaj „sigurno“ ni manj sposobna, kakor pred sto leti. Zdi se, da so Nemci že skoraj porabili svoj smodnik. Njihovo prodiranje v Rusijo, ki se je vršilo v začetku s poprečno brzino petih milj na dan, je padlo na eno miljo na dan, in vidi se, kako se čete, katere so Nemci bahato označili za poražene in uničene, vselej iznova trdovratno in hrabro ustavljajo na celi črti, da, na nekaterih mestih še celo prizadevajo v rusko ozemlje vpadajočim nemškim četam občutne izgube. Kratko, mirno moremo reči, da so Nemci, ki so bili samo radi teže svojih topov močnejši, sami trpeli velike izgube, dobili pa niso ničesar drugega, kakor opustošeno ozemlje in izpraznjene trdnjave. „Zdi se“, da se je ponesrečila nemška strategija, in zmage, o katerih govorijo, se še morejo, kakor se je v vojni zgodovini že večkrat pripetilo, izkazati kot prikriti porazi.

Amerika in Nemčija.

Med Ameriko in Nemčijo se je razmerje znatno zboljšalo. A ne zaradi tega, ker so Nemci podali glede podmorskega boja zadovoljive izjave, ali ker so Amerikanci začeli popuščati, ampak zaradi ljubeča — denarja. Amerika ima veliko denarja in sedaj je Nemčija vsled svojih zmag najboljši upnik. Med Ameriko in Nemčijo se vršijo pogajanja zaradi večjega posejila Nemčiji v dolarjih.

Raznoterosti.

Vsem Slovencem in Slovenkam! Žrebanje velike loterije Slovenske Straže se nepreklicno vrši v torek, dne 26. oktobra t. l. Dober mesec imamo torej samo do žrebanja. Vsi naši darovi naj se zato v tem mesecu z največjo požrtvovalnostjo osredotočijo na to loterijo, ki je namenjena v podporo revnim otrokom, ter vdovam in sirotam padlih vojakov in invalidom. Čim lepši bo uspeh te loterije, več bodo dobili tudi naši slepci. Loterija obsega 1715 dobitkov v skupni vrednosti 20.000 K. Glavni dobiček v vrednosti 5000 K. Srečka samo 1 K. Ali je treba še kaj priporočilnih besedi? Sramota bi bila za Slovence, ako bi sami ne pojmlili velikega pomena in plemenitega namena te loterije. Zato takoj pišite po srečke na loterijo Slovenske Straže v Ljubljano. Zahtevajte povsod takoj srečke Slovenske Straže! Naberite takoj po kronikah med znanci in znankami za srečke in naročite na skupni naslov več srečk skupno. Kdor za dom ima srce — naj ima zanj tudi dejanja. Do dne 26. oktobra delajmo vsi za loterijo Slovenske Straže! Sijajen uspeh loterije Slovenske Straže naj briše narodu solze!

Kardinal Lorenzelli umrl. V San Miniato pri Florenciji na Italijanskem je dne 16. septembra umrl kardinal Benedikt Lorenzelli. Umrli cerkveni dostojanstvenik je bil rojen dne 11. maja 1858. Lorenzelli je bil svoj čas papežev nuncij v Monakovem in Parizu; on je tudi zastopal papežovo stolico v Parizu,

ko je prišlo leta 1904 do prekinjenja odnošajev med sv. Stolicco in francosko vlado. Dne 14. nov. 1904 je bil imenovan za nadškofa v Lucci. Za kardinala je bil imenovan dne 15. aprila 1907. Umrli se je pred izbruhom vojne mnogo trudil, da bi ne prišlo do krvoprelitja med Avstrijo in Italijo.

Pravda dr. Korošec—dr. Mravlag. Dne 16. t. m. se je vršila pred kasacijskim sodiščem na Dunaju obravnava ničnostne pritožbe mariborskega advokata dr. Ernest Mravлага zoper razsodbo graškega deželnega sodišča z dne 22. aprila 1915, po kateri je bil dr. Mravlag radi razžaljenja poslanca dr. Korošca obsojen na 300 K denarne kazni. Kasacijsko sodišče je ničnostno pritožbo zavrglo in prvo obsodbo potrdilo.

Dva slovenska katoliška dijaka padla. Na južnem bojišču je padel kadet Jakob Šturm, doma iz Slov. Bistrice. Padli je bil vnet član naših katoliških mladinskih organizacij v Mariboru. Vse ga je čislalo in ljubilo. — Padel je tudi Valentin Skušek, praporščak pri pešpolku. Skušek je bil delaven ud slovenske katoliške dijaške organizacije. Slava mladima junakoma!

† Cand. iur. Janko Koser. Padel je 3. t. m. na severnem bojišču uzor katol. narodnega akademika cand. iur. Janko Koser, rez. poročnik pp., poveljnik oddelka strojnih pušk, doma iz Juršincev pri Ptuj. B. l. je soustanovitelj slov. kat. akad. društva „Dan“ v Pragi, njegov mnogokratni odbornik in uzorni član, ki so ga ljubili in čislali vsi tovariši kakoz tudi kolegi čeških akademskih društev. Bil je neutrudljiv organizator v dijaških vrstah, ki se ni zbal nobene napora, nobene žrtve, če se je šlo za dobro stvar. Bil je eden prvih abstinents na mariborski gimnaziji in s poučevanjem in vzpodbujanjem tovarišev je dosegel lepe uspehe. Z bratom je oral trdo celino, a kdor pozna izredno lepo število vzdržnikov med mariborskim dijaštvom in bogoslovci in tovariših akademiki, ve, da je sejal dobro seme. Pri ustanovitvi marijanske kongregacije za visokošolce v Pragi, ki je do tedaj ni bilo, je imel velike zasluge. Bil je vedno njen vnet član in največje veselje je imel, če je mogel z vsemi tovariši-Današi k oo. jezuitom. Z njegovo smrtjo nastaja v „Danu“ in v vrstah dijaštva velika nenadomestljiva vrzel. Počivaj v miru, mili Janke!

Junaštvo Slovencev. Četovodja Hamid Faraglič piše uredniku „Hrvatskega Dnevnika“ med drugim sledeče: „Posebno ostri boji so bili pri vasi Ostrova (7 km severno od Krasnika), kjer so se tudi naši telefonisti in pionirji pod vodstvom hrabrega nadporočnika g. Branka viteza Pogačnika junakaško borili proti petkrat močnejšemu sovražniku in končno ga potolkli. Ob enem so ujeli tudi dvakrat več Rusov, kot je bilo telefonistov in pionirjev.“ — Nadporočnik Branko vitez Pogačnik je sin drž. poslanca g. Jos. viteza Pogačnika.

Domači spomeniki padlih junakov. Nižjeavstr. deželni šolski svet je izdal na vse šolske oblasti in šolska vodstva v deželi naredbo, ki se glasi takole: Povožem svojega mučenja, pri balkanskih bojnih silah na srbskih tleh je vojni minister opazil, da so v vseh vaseh ob vhodu, da, celo pri malih skupinah hiš prirejeni spomeniki ali spominke plošče, ki nosijo imena tistih, ki so padli v boju za domovino. Opozarjajoč na veliko vzgojno vrednost takega posebnega počaščenja padlih junakov je vojni minister označil kot zaželjeno in pospeševanja vredno, ako bi se tudi spomin naših za domovino padlih junakov počastil na tak vzvišen način in sicer z ovekovečenjem njihovih imen na spomenikih in spominskih ploščah. Nadalje pravi naredba, da je minister za notranje stvari naložil vsem političnim oblastim, naj pospešujejo vse, kar bi se ukrenilo za postavljanje takih-le spomenikov. Okrajnim in krajnim šolskim svetom in vodstvom vseh učnih zavodov, posebno pa ljudskih in meščanskih šol se torej nalaga, naj se z vsemi močmi udeležujejo postavljanja takih spomenikov ali pa plošč ter naj podpirajo akcije v ta namen.

Nauki iz vojne. Sedaj niti ne slutimo še, kake raznovrstne izpremembe nastanejo po vojni v državnem življenju. Izkušnja te vojne kažejo, koliko nedostatkov je bilo v narodnem in gospodarskem življenju, na polju vzgoje, na polju organizacije socialnih sil itd. Današnja vojska nas uči, na kaj vse bi bile morale misliti države, s čim računati. V Švici n. pr., kjer je vendar naobrazba na visoki stopnji, so opazili, da je n. pr. državna vzgoja nezadostna. Poprečni Švicar ne pozna svoje ustave; ni poučen o pogojih državne neodvisnosti svoje dežele, ne razume ne organizacije, ne namena državnih uredb; ne ve, kake so mu dolžnosti z ozirom na nevtralnost države itd. In zato organizira vlada že sedaj švicarsko šolstvo in uvaja v njih vse predmete, o katerih ima gotovost, da jih vsaka priča te vojne mora znati. Istodobno se razširja pouk v vseh treh deželnih jezikih (nemškem, francoskem in italijanskem), ker je švicarska vlada uverjena, da medsebojno poznavanje jezikov, odnošajev, značaja med narodi premaga vse spore!

Kaj je najvredneje v vojnem času? Tako po-prašuje nemška revija „Kunstwart“ ter odgovarja: „Najvrednejša stvar v tem težkem času je — miren človek! Duševni mir je najvrednejši. Često smo bili v

nevarnosti, da ga izgubimo. Mnogokrat je lomil ta mir razvoj vnanjih dogodkov in pozabljalo se je, da morski val besni samo na površini, dočim morje samo ostaja mirno tudi tedaj, ko besni burja in se pogublja ladje. Miren človek je danes oporišče vseh, ki se srečavajo z njim. Osvoboja, jači in odjemlje vsako tesnobo. Tudi njegova duša je razburkana, a v globini počiva njegov mirni duh. Ohranajte ravnotežja okoli sebe, to pomenja vzbujanje zaupanja — in tudi je vojna služba, dragocena služba!

Pozor na vohune! Ogrski brzojavni urad obvešča s pristojnega mesta: Zadnji čas so poizkušali agenti, oziroma sovražni vohuni, večkrat dognati postojanke posameznih čet tako, da so svojce na bojišču se nahajajočih vojakov večinoma telefonično vprašali, pri kateri četi in kje da se nahajajo pod orožje vpoklicani svoji, češ, da žele to izvedeti visoke osebe. Občinstvo se opozarja, naj na taka vprašanja ne odgovarja. Če se vpraša telefonično, naj se po centrali dožene, kje se je poklicalo, in naj se podatki javijo policiji.

Bolgarski narodni praznik. Bolgarija je dne 19. t. m. slavila 50letnico, odkar se je združila Izhodna Rumelija z Bolgarijo.

Koliko Bolgarov živi na svetu. Bolgarski narod šteje za vsem nekaj čez 5.000.000 duš. Od teh jih prebiva v bolgarski kraljevini samo 3.500.000, ostali pa bivajo večinoma v Srbiji in sicer čez 1.000.000, v Grčiji pa čez 500.000 duš.

Vpoklicanje 42—50letnih črnovojnikov. Poslanec dr. Korošec, ki je tozadevno govoril na merodajnih mestih, nam piše: Ker bodo nanovo prebrani črnovojniki — kojih prebiranje se vrši od 11. okt. do 6. nov. — prej vpoklicani, kakor 42—50letni črnovojniki in ker je to vpoklicanje že določeno za 15. nov., za to je gotovo, da 42—50letni črnovojniki vsaj pred decembrom ne bodo vpoklicani. Tačas pa bodo starejši letniki (recimo 46—50letni) prej vpoklicani, da se jih bo izobrazilo za službe v zaledju, koje bodo prevzeli od mlajših že službujočih vojakov.

Začasno oproščenje sodarjev od vojaške službe. Cesarsko namestništvo javlja: Za zagotovitev letošnjega pridelka vina in sadja je potreba poskrbeti tudi v tej smeri, da se pripravi za prevoz potrebna posoda v zadostnem številu. V ta namen je naznanilo c. kr. poljedelsko ministrstvo, da se more v primeru nujne potrebe tudi predlagati oproščenje sodarjev v najvišji izmeri šest tednov na način, ki je predpisan z odlokom imenovanega osrednjega mesta z dne 6. junija 1915, št. 24.777, tuuradno poročilo z dne 11. junija 1915, št. 2-1183-1.

Podaljšanje roka za nastop vojaške službe za planšarsko in sirarsko osobje. Kakor naznanja c. in kr. vojno ministrstvo, se je podaljšal rok za neobhodno potrebno planšarsko in sirarsko osobje, katere mu se je že svoječasno dovolil odlog do konca mesca avgusta, za nastop vojaške službe do srede mesca in kjer je potrebno, do konca mesca septembra.

Zetveni dopusti za moštvo stražniških bataljonov. C. kr. poljedelsko ministrstvo poroča z dne 14. avgusta 1915, št. 35.349: Z ozirom na tuuradno poročilo z dne 9. junija 1915, št. 25.179, glede zetvenih dopustov, se javlja, da se smejo dati od sedaj naprej v dokazano posebno nujnih primerih, kjer gre za obstoj prosilčeve obitelji, dopusti v največji izmeri 14 dni, toda s takimi dopusti se ne sme motiti vojaški službeni obrat. Pravico dovoljevati dopuste imajo odgovorni poveljniki taborišč za vojne ujetnike, oziroma za internirance.

Črnovojni legitimacijski listi. Uradno se razglša in naroča občinskim predstojništvom: Izbrani črnovojniki morajo pri prebiranju vročene jim črnovojne legitimacijske liste brezpogojno pri sebi obdržati in z njimi odriniti v črnovojno službovanje. Nikakor se ne smejo te listine priložiti raznim prošnjam za oprostitve, za uvrstitve itd. Če se povodom kakšne prošnje od prositelja zahtevajo podatki, tedaj se je poslužiti od občinskega urada izdanega prepisa te listine, ali pa izpiska v črnovojnem legitimacijskem listu nahajajočih se podatkov.

Omejitvev zahtev o vojnih dajatah. Mariborsko okrajno glavarstvo je poslalo občinskim predstojništvom in c. kr. poveljstvom orožniških postaj sledeči razglas: C. kr. ministrstvo za deželno brambo je z odlokom z dne 28. avgusta 1915, o. XVII, št. 17262, semkaj javilo naslednje: Ob privzetju oseb v osebnostno službovanje po zakonu o vojnih dajatah kot voznik, voditelj tovornih živali, gonjač, sprevednik itd., je vsikdar ugotoviti, da te osebe niso niti v službeni niti v črnovojni obveznosti, ali pa da so bili pri prebiranju spoznani za sposobne za črnovojniško službo z orožjem. Če imajo za takšno službovanje namenjene osebe listine, katere dokazujejo navedene okoliščine (izkaznico o oprostitvi od črnovojniške službe, črnovojni legitimacijski list, črnovojni odhodnico i. dr.), morajo te listine imeti pri sebi, in jih na zahtevanje pokazati. Osebam, katere nimajo takšnih listin ali si jih ne morejo pravočasno priskrbeti, mora domača občina izdati potrdila, v katerih se potrjuje, da obstojijo navedeni predpogoji. Takšna občinsko-uradna potrdila bi bilo, ako nedostajajo takšnih listin, tudi izdajati v onih slučajih, v katerih se z vojaške strani naravnost od onega, ki je dolžan kaj opravljati, zahteva izjemni popravek.

Obisk ranjencev na Ogrskem. Ministrstvo je dovolilo, da bodo smele odslej tudi ogrske železnice za znižano ceno prevažati tiste Avstrijce, ki pojdejo svoje domače bolne ali ranjene vojake, bivajoče v ogrskih bolnišnicah, obiskat. Voznina je znižana za polovico. Med domače se štejejo ranjencev stariši, otroci, bratje, sestre, žena in nevesta. Imeti morajo ti za potovanje potrebna izkazila.

Oddaja oves! Vojno-žitni prometni zavod je dal razglasiti, da se bo razglasilo po posameznih občinah rekviriranje ovsa za nižjo ceno 26 K. Kdor ima torej

odvišen oves, naj ga takoj odda. Natančneje pri občinskih uradih.

Najvišje cene za živino na Koroškem. Na Koroškem je deželna vlada upeljala najvišje cene in sicer: voli K 2.40, telice K 1.90 do K 2.15, krave in bik K 1.70 do K 2.05. Cene veljajo za 1 kg žive teže.

Uradno popisovanje zalog bombaževine. Dne 30. septembra se bo vršilo uradno popisovanje bombaža in izdelkov iz bombaževine. Uradno popisovanje zalog se ne bo vršilo po tistih trgovinah, ki prodajajo bombaževino na drobno, nadalje pri trvdkah in zasebnikih, ki imajo manjšo zalogo, kakor je označena v tozadevni cesarski naredbi.

Zaseben promet v poštnih ovojih je po odloku trgovinskega ministrstva z dne 9. t. m. (št. 28.014) zopet dovoljen. Zavoji ne smejo biti težji kakor 5 kg in ne smejo biti nad 60 cm široki. Nedopustno je navajati vrednost, poštno povzetje in pismeno obvestilo bodisi v ovoju ali na spremnici.

Vinska letina in vinske cene na Ogrskem. — Ker je peronospora opustošila veliko vinogradov na Ogrskem in ker so že tudi lanske vinske zaloge pošle, postajajo cene za vino vedno višje. Za letošnji mošt se plačuje 70 do 90 K za 1 hl, dočim so se gibale v lanskem letu cene za mošt med 30 do 40 K.

Ogrska letina. Zita se je letos pridelalo na Ogrskem: pšenice 41.000.000 meterskih stotov, rži 11 milijonov, ječmena 12.000.000, in ovsa 11.000.000 meterskih stotov. V lanskem letu se je pa pridelalo in sicer: pšenice 28.000.000, rži 10.000.000, ječmena 14 milijonov in ovsa 12.000.000 meterskih stotov. Koruze se bo letos pridelalo za 4.000.000 meterskih stotov več kot v lanskem letu, krompirja za 3.000.000 met. stotov več kakor v lanskem letu.

Živinske kužne bolezni na Spodnjem-Štajerskem. V dobi od 4. do 14. septembra so vladale na Spodnjem-Štajerskem kužne živinske bolezni v sledečih krajih: kužna bolezen (slinovka) v občinah Sv. Peter v Savinjski dolini, v Kristancih, v Lukavcih, v Ljutomeru, Imenu, Gornjem-Obrežu, v Mihalovcih in pri Sv. Petru pod Sv. gorami; vranični prisađ v občini Sv. Peter v Savinjski dolini; konjske garje v občinah Seneno, Dogoš, Sv. Marjeta ob Pesnici, Orehovavas, Partinje, Pobrežje, Gornja in Spodnja Veličina, Zrkovci, Sv. Miklavž in pa Maribor mesto; svinjska kuga: Brežice in Bizeljsko; Svinjska rudečica v Petrovčah, Rošpahu, Radvanju, Frankoveih, Hajdinju, Zavrču, Vurbergu in na Bizeljskem.

Oddaja plemenske perutnine štajerske pasme. Osrednji odbor štajerske kmetijske družbe namerava tudi letos razdeliti med svoje ude plemensko, čistokrvno štajersko perutnino; v kolikor bodo dopuščala v to svrhu določena denarna sredstva. Tozadevne prošnje pa morajo biti vsaj do dne 1. oktobra 1915 pri osrednjem odboru c. kr. štajerske kmetijske družbe v Gradcu, Landhausgasse 12, in se na zapoznele ne bo oziralo. Posamezniki, ki pa morajo biti člani kake podružnice ali zadrage, naj vložijo prošnje pri načelstvu svoje podružnice. Podružnično načelnštvo mora dotične prošnje vestno pregledati, je-li prošnjik vreden in zanesljiv, njegovo dvorišče primerno (suho, ločena lega, da imajo kokoši dovolj prostora za prosto gibanje in je obenem ohranitev čiste pasme z jamčena), je odobriti in potem skupno vposlati osrednjemu odboru. Gornja Štajerska dobi načeloma samo staroštajersko plemo. Za Srednje- in Spodnje-Štajersko si pridržijo štajerska kmetijska družba določitev pasme zaradi različnih krajevnih, rejnih in gospodarskih okoliščin (hribovite, ravne lege, bližina gozdov, bavi se-li prebivalstvo pretežno s pitanjem ali trgovino z jajci); to se mora v prošnji naznaniti in oziraje se na te podatke se bo določila bodisi sulmodolska, staroštajerska, bodisi celjska pasma. Prosilci za eno kurjo družino so navezani na sledečo izjavo: „Podpisan . . . prosi c. kr. štajersko kmetijsko družbo za eno kurjo družino . . . pasme; če se njegovi prošnji ugodi, se zaveže, da hoče skrbeti za ohranitev čistega plemena na ta način, da ali odloči ali poproda doseđanje tujekrvno plemo; oskrbeti si hoče čistokrvno kurjo pasmo, slušati navodila gospodov potovalnih učiteljev in skrbeti za razširjenje čistokrvne pasme na ta način, da zamenja jajca za domačo potrebo z onimi tujekrvnih pasem.“ Vzorci za prošnje, ki služijo obenem kot reverzi, se dobe podružničnih načelstvih.

Navadna kmečka peč kot sušilnica za sadje. Mnogokje na Slovenskem še dandanes kuhajo v pečeh. Kjer so pa vpeljali štedilnike, imajo pa kljub temu še krušne peči, ki jih kurijo vsaj enkrat na teden, ko pečejo kruh. Krušna peč ali sploh navadna kmečka peč je dovolj znana tudi kot sušilnica za sadje. Omenil bi samo to, da bi se še dala bolj porabiti za sušenje, kakor se je to sedaj godilo. Navadno se spravi v peč premalo sadja, ker polagajo lese le po dnu peči, oziroma na podstavljene lonce. Veliko bolje bi se izrabil prostor, ako bi naložili lese v peč drugo vrh druge v skladovnicah. V to svrhu bi bilo treba pripraviti več železnih stojal, v katere bi se lese naložile druga vrh druge tako, da bi med njimi ostalo po dva do tri prste prostora. Omenjeno stojalo, ki bi ga lahko naredil kak kovač, bi moralo biti tako veliko, da bi se dalo naloženo z lesami potisniti v peč in vzeti ven. V količkah veliko peč bi lahko džali naenkrat po 2, 3 ali še več sušilnic. Ako bi bile v vsakem stojalu vsaj po 3 lese, dolge po 70 in široke po 40 cm, bi na ta način dobili dva do 3 kvadratne metre prostora. Lese naj bi bile štrikotne, ker so veliko bolj

pripravne kakor okrogle. Tudi teme gorske peči je dobra sušilnica, zlasti za orehe. Svežega sadja ne devamo na teme, ker se kolikortoliko umaže. Pač pa se na tem temenu lahko do konca posuši na pol suho sadje. Tako dobimo prostor v peči za sveže sadje. Ponekod suše sadje v pečeh kar brez lesa, tako da ga naspijejo v dobro pomeđeno peč. Sadje se seveda tudi tako posuši, vendar pride premalo zraka do nje, se umaže in postane še tudi preveč suho. Letos bo suho sadje dragoceno. Prišli bodo številni ranjenci in bolniki. Gospodinj, skrbite torej za obilo zalogo suhega sadja.

Amerika gradi velikanske vojne ladje. Vlada Združenih držav Severne Amerike je dovolila stroške za gradbo dveh novih vojnih ladij-velikanov. Tonaža vsakega teh velikanov bo znašala 32.000 ton. Če se vpošteva, da obsegajo največje angleške bojne ladje 20.000 do 25.000 ton, bo ameriško vojno brodovje v tem oziru v kratkem nadkriljevalo angleško vojno brodovje.

Primorske novice.

Bivšega tržaškega namestnika princa Konrad Hohenloheja, katerega imamo vsi v dobrem spominu, je ugriznil neki pes v ramo in stegno v močvirju pri Pripetu. Princ se je nahajal že pol leta kot častnik dunajske domobranske divizije na bojišču. Vrnil se je takoj na Dunaj in se nahaja sedaj v Pasterjevem zavodu, ker se sumi, da je bil pes stekel. Zdravniki pravijo, da je princ izven nevarnosti. Sedaj se zdravi zasebno.

Kolera v Gorici. Tekom petih tednov, od 1. avgusta dalje, je bilo v Gorici 10 slučajev smrti zbog kolere. Mestni fizikat vrši svojo zdravstveno dolžnost v polni meri.

Kolera v goriški okolici ponehava. Zahtevala je prav obilo žrtv. Med drugimi je bila zadeta posebno občutno mala občina Ozeljan blizu Šempasa, tam je umrlo obilo ljudi. Da bi se kolera preveč ne razširila, Ozeljanci tudi v Šempasko cerkev niso smeli.

Smrtno se je ponesočil 26letni rudniški uradnik naš rojak Eugen Kavčič v Varesu v Bosni. Izdelal je z odliko idrijsko realko in rudniško akademijo v Pribramu. Lansko leto je nastopil službo v Bosni in letos dne 4. avgusta postal prometni vodja pri c. kr. rudniku. V petek, dne 3. t. m., je prišel uradnim potom v Vares, obiskal rokaja, tamošnjega rudniškega komisarja, potem pa šel k svoji materi, ki je še ostala v starem stanovanju, ko se je on pred mescom dni moral podati na novo mesto. Od pota pelje 700 m dolga vzpenjača za rudo. Da bi hitreje prišel k materi, je skočil na vzpenjačo, a pri tem tako nesrečno zadel, da ga je naprava kar stlačila. Bil je na mestu mrtve. Blagi Eugen je bil povsod zelo priljubljen; posebno ljubezen je imel do matere. Celo na svoje visokošolske študije v Pribramu jo je vzel seboj, sedaj bi bila brez skrbi v stalni službi lahko živela, pa je tako nepričakovano smrt vmes posegla. N. v m. p.!

Dopisi.

Maribor. Sin tukajšnje ključavničarske vdove, Eduard Sinkovič, je popravljaj na Ptiju motor pri nekem mlinu. Pri delu se mu je izpodrsnilo in je prišel s kazalcem med jermene, ki so mu odtrgali kazalec na levi roki.

Maribor. 15letni Janez Pivec, doma iz Zrkove, je bil zaposlen kot delavec pri stavbenem mojstru g. Kiffmannu v Mariboru. Dne 14. t. m. je pa padel iz ogródja neke hiše tako nesrečno, da je zadobil več težkih poškodb na glavi in na nogah. Težko poškodovanega so spravili v bolnišnico.

Lajtersperg-Krčevina. Vpisovanje učencev na tukajšnji okoliški ljudski šoli se bo vršilo v ponedeljek, dne 27. sept., od 8. do 12. ure predpoldne. Učenci, ki vstopijo nanovo, morajo priti v spremstvu starišev ali njihovih namestnikov. Pri vpisovanju učencev se zahteva krstni list in zadnje šolsko spričevalo. — Pri popisovanju se je nastopalo zadnje dni od gotove strani tako kot prejšnja leta. Slovenski stariši! Za vaše otroke je slovenska šola!

Celje. Umrla je gospa Josipina Marinšek, vdova po celjskem poštnem oficijalu Marinšku. Pokojnica, rojena Ravnikar, je bila iz znane ljubljanske rodbine in sestra celjskega trgovca Ivana Ravnikarja. Umrla je v Rogaški Slatini, pogreb pa se je vršil v Celju. P. v m.!

Celje. V zadnjih dneh so bili pokopani na tukajšnjem mestnem pokopališču sledeči vojaki: Franc Tatar od 24. pešpolka, računski podčastnik Alb. Kunert, pešci Jožef Jurt, Šimon Farkuč, Andrej Vodi, Rafael Barzuk, Ljudovik Benke in četovodja Frano Čizek.

Sevnica ob Savi. Posestnik Franc Simonič v Sevnici je nabasal svojo puško, da bi ustrelil zajca, ki se je nahajal na njegovi njivi. Toda zajec jo je še pravočasno odkuril in Simonič je ponesel nabasano puško nazaj v svojo sobo. Dne 6. t. m. sta se pa igrala s puško njegova sinova, 14letni Pavel in 12letni Ivan, ki nista vedela, da je puška nabasana. Ko je vstopila v sobo dekla Marija Solce, je mlajši sinček v šali nameril puško proti dekli in sprožil. Strel je smrtno zadel deklo v srce, bila je pri priči mrtva. Stariši, skrivajte pred otroki nevarno orožje, kajti nesreča nikdar ne praznuje.